

2. Романуха З. *Віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування у провідних університетських бібліотеках західного регіону України* / З. Романуха // *Вісн. Кн. палати.* – 2013. – № 7. – С. 30–32.

3. Ковальова З. *Віртуальна служба бібліотеки вищого навчального закладу – нова форма довідково-бібліографічного обслуговування* / З. Ковальова // *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Бібліотека вищої школи на новому етапі розвитку соціальних комунікацій», Дніпропетровськ, 24–25 жовт. 2013 р.* – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т залізнич. транспорту, 2013. – С. 58–61.

4. *Список бібліотек вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації Львівського методичного об'єднання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.lnu.edu.ua/bibl/index.php?option=com_content&view=article&id=95:2008-10-22-11-57-18&catid=124:2010-12-03-12-57-10&Itemid=68 (дата звернення: 01.07.15).* – Назва з екрану.

УДК 027.7(091)

Вдовіченко О. О.

Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА КРИВОРІЗЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ (ДО 85-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ БІБЛІОТЕКИ)

Висвітлено історію створення Наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» та пріоритетні напрямки її розвитку на сучасному етапі.

Ключові слова: бібліотека вищого навчального закладу, книжковий фонд, інформатизація, інноваційна діяльність, інтернет-ресурси.

Vdovichenko O.

SCIENTIFIC LIBRARY OF KRYVYI RIH PEDAGOGICAL INSTITUTE: HISTORY OF FORMATION AND DEVELOPMENT (TO THE 85TH ANNIVERSARY OF THE LIBRARY)

This paper describes the history of creating the Scientific Library of Kryvyi Rih Pedagogical Institute of State Higher Education Institution Kryvyi Rih National University and primary trends of its development at present stage.

Keywords: university library, book stock, informatisation, innovative activity, web resources.

Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» у 2015 році разом з університетом буде відзначати свій 85-літній ювілей. За цей період книгозбірня пройшла складний шлях організації, становлення, розвитку і трансформації в науково-навчальний та інформаційно-культурний центр університету.

У своєму еволюційному розвитку бібліотека пройшла декілька етапів. Перший етап – від дня заснування до початку Великої Вітчизняної війни. Бібліотека була заснована у 1930 році як структурний підрозділ Інституту профтехосвіти і підготовки вчителів математики, фізики, історії, української та російської мов і налічувала всього 2000 примірників. Але вже через 3 роки

книгозбірня отримала статус бібліотеки вищого навчального закладу, і за перше десятиріччя свого існування збільшила свій книжковий фонд до 30000 примірників, відкрила абонемент і читальний зал на 20 місць.

Другий етап – 40–50-ті роки ХХ століття. З початком Великої Вітчизняної війни інститут евакуйовано до м. Оренбург, бібліотека ж залишилась у Кривому Розі. Її фонд мав бути знищений фашистами, але завдяки мужності та відданості працівників бібліотеки О. С. Бас, А. С. Бас, Н. В. Терещенко-Бабіної вдалося зберегти книжково-журнальний фонд який на той час нараховував 26.555 примірників. Небайдужі люди діставали книги зі зруйнованих будівель, згорілих селищ та повертали до бібліотеки. У 1948 році книжковий фонд налічував близько 42.000 примірників.

Третій етап – від 60-х до 90-х років ХХ століття. У 60-ті роки йшло активне поповнення фонду, який налічував вже майже 78 тис. примірників. У період з 1969 по 1977 рр. книгозбірня отримала II категорію, бібліотечний фонд склав 268 тис. примірників, а кількість читачів сягнула близько 3500 осіб.

У 1977 році розпочався новий етап на шляху розбудови бібліотеки. Здійснювалися пошуки нових форм і методів удосконалення діяльності бібліотеки, відпрацьовувалися нові технології бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування читачів, відбувалася реорганізація структурних підрозділів бібліотеки.

Четвертий етап – перші роки незалежності – початок ХХІ століття. Наприкінці 90-х років минулого століття і на початку другого тисячоліття завантаженість читальних залів і абонементів була колосальною, тому значно зросли показники діяльності бібліотеки: книжковий фонд склав майже 555000 примірників, кількість читачів становила близько 8500 осіб, книговидача сягнула понад 900000 примірників на рік.

У 1999 році Криворізький державний педагогічний інститут отримав статус університету. І бібліотека, як структурний підрозділ університету, спрямувала всі свої зусилля на забезпечення повноцінного інформування навчально-виховного процесу відповідно до сучасних вимог якісної університетської освіти.

У роки незалежності України в бібліотеках ВНЗ розпочалася комп'ютеризація бібліотечних процесів. У 2007 році бібліотека Криворізького педагогічного інституту придбала комп'ютерну програму «УФД/Бібліотека», було створено сектор інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення. Основною функцією цього підрозділу стало впровадження програми «УФД/Бібліотека» в роботу бібліотеки, поповнення електронного каталогу тощо. У 2009 році обладнано електронний читальний зал на 12 місць, з фондом електронних видань – 195 назв та 483 примірника (на 01.01.2015р.). Кількість відвідувань нового пункту обслуговування склала понад 2400.

П'ятий етап – з 2010 року і до сьогодні. У 2012 році Криворізький державний педагогічний університет увійшов до складу ДВНЗ «Криворізький національний університет» як педагогічний інститут. У зв'язку з цим об'єднана бібліотека отримала статус наукової та I категорію за оплатою праці.

Починаючи з 2010 року значно активізувалась науково-дослідницька діяльність колективу бібліотеки. У цей період бібліотека підготувала та провела три науково-практичні міські конференції з актуальних проблем бібліотечної роботи:

- 2012 рік – «Діяльність наукових бібліотек в інформаційному навчально-виховному та культурному просторі Криворізького національного університету»;
- 2013 рік – «Бібліотечні та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, освіти та культури»;
- 2014 рік – «Сучасна бібліотека в умовах інформаційної взаємодії».

Працівники нашої бібліотеки беруть активну участь у конференціях та семінарах, які проводять: ДНПБ ім. В. Сухомлинського, науково-технічна бібліотека Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. В. Лазаряна, наукова бібліотека національного університету ім. О. Гончара, наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Каразіна, науково-технічна бібліотека Національного університету «Львівська

політехніка» та інші бібліотеки. Участь у роботі науково-практичних конференцій, засіданнях круглих столів, написання статей, доповідей сприяє підвищенню кваліфікації працівників бібліотеки.

Головною метою підвищення кваліфікації є приведення у відповідність фахової та посадово-функціональної компетентності працівників наукової бібліотеки до вимог суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку України та інтегрованих процесів у бібліотечному просторі. Робота в бібліотеці ставить працівника перед потребою постійного оновлення знань, оволодіння новими технологіями. У 2010 році започатковано школу молодого бібліотекаря. Темі занять мають як методичне, так і практичне спрямування, що забезпечує молодому фахівцю виховання в собі високого професіонала, самостійну особистість, опанування більш складних прийомів бібліотечної технології і, головне, забезпечують постійне професійне зростання. З метою підвищення ефективності діяльності бібліотечних працівників згідно з положенням про порядок проведення атестації бібліотечних працівників у жовтні 2015 року заплановано провести атестацію.

В останні роки значна увага почала приділятися культурно-просвітницькій діяльності книгозбірні, а саме започатковано традицію проведення творчих зустрічей у «Літературній вітальні». Особлива роль цієї форми культурно-просвітницької діяльності полягає в організації інтелектуального дозвілля користувачів бібліотеки з урахуванням їхніх потреб і захоплень. Важливою умовою успішної роботи «Літературної вітальні» стала ефективна взаємодія з викладачами, студентами, видатними особистостями. Гостями «Літературної вітальні» були письменники Криворіжжя А. Грес, Л. Баранова, В. Карч, Г. Гусейнов, І. Доленник, С. Чанін, художник Л. Давиденко, а також краєзнавці та журналісти.

Працівники наукової бібліотеки чітко усвідомлюють свою місію – сприяти реалізації стратегічної мети університету у підготовці конкурентоспроможних фахівців і вихованні багатогранної особистості. Саме наукова бібліотека університету є тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої, багато в чому, залежить якість і зміст навчання та наукових досліджень. Тому пріоритетними напрямками роботи наукової бібліотеки є підвищення якості обслуговування читачів, удосконалення віртуального середовища для користувачів, надання доступу до світових інформаційних джерел.

Інформація нині є важливим економічним, політичним та соціальним ресурсом людства, і ступінь розвитку та її доступність підносять рівень і якість вищої освіти. Зростання обсягів інформації вимагає її якісної переробки, нових форм роботи. Бібліотека залежить від користувачів, тому необхідно знати і розуміти їх потреби, що існують зараз, а також які можуть виникнути в майбутньому.

Орієнтація на користувача – це головний принцип роботи нашої книгозбірні. На шляху реалізації головної функції бібліотеки – інформаційної – наукова бібліотека вибрала пріоритетний напрям її розвитку – інформатизацію, що означає впровадження нових технологій, які суттєво підвищують якість і ефективність праці бібліотекарів та створюють користувачам належні умови для задоволення їх інформаційних потреб, надаючи їм широкий спектр послуг та оперативний доступ до інформації.

Комп'ютерні технології надають бібліотекам унікальний шанс розвитку нових напрямків в їх діяльності. Так, завдяки інтенсивному впровадженню інновацій, в науковій бібліотеці створена ціла система віртуального обслуговування користувачів. Web-сайт наукової бібліотеки <http://kdrp-library.ucoz.ru/> (створений у 2009 р.) надає змогу цілодобового доступу до її ресурсів та сервісів:

- електронного каталогу;
- віртуальної бібліографічної довідки;
- бібліографічної продукції;
- віртуальних виставок;
- наукових публікацій викладачів, студентів, співробітників.

Одним із головних інформаційних продуктів бібліотеки є електронний каталог, що відображає активний фонд бібліотеки та створює основу для виконання різноманітних інформаційних запитів користувачів. Електронний каталог наукової бібліотеки містить 112 тис. бібліографічних записів (на 01.01.2015р.). Наводимо динаміку внесення бібліографічних записів в електронний каталог:

- 2010 рік – 1907 записів;
- 2011 рік – 19074 записів;
- 2012 рік – 30317 записів;
- 2013 рік – 30965 записів;
- 2014 рік – 28666 записів.

Така динаміка пояснюється тим, що в період з 2011 по 2014 р. швидкими темпами в електронний каталог вводився весь фонд бібліотеки.

Віртуальна бібліографічна довідка – це нове технологічне рішення традиційного довідково-бібліографічного обслуговування. «Віртуальна довідка» розпочала роботу в 2014 році. З виконаними довідками можна ознайомитись на сайті бібліотеки Криворізького педагогічного інституту у розділі «Віртуальна бібліографічна довідка».

Сьогодні до послуг викладачів та студентів університету книжковий фонд, який нараховує 609265 документів (на 01. 07. 2015 р.). Із них:

- навчальної літератури – 187940 прим.;
- наукової – 106580 прим.;
- довідкової – 7756 прим.;
- художньої – 55288 прим.

Також бібліотека пропонує своїм користувачам понад 824 назви періодичних видань.

Пріоритетними напрямками в комплектуванні фондів у бібліотеці є формування фонду навчальної літератури, наукових видань та електронних ресурсів.

Однією з найважливіших соціальних функцій бібліотеки є надання користувачам доступу до фондів та інформаційних ресурсів книгозбірні. Тому збереження бібліотечного фонду є важливим завданням і обов'язком, пріоритетним напрямком діяльності бібліотеки. Серед заходів, спрямованих на збереження фонду, важливе місце мають його переобліки. Така робота планується і проводиться бібліотекою і дає можливість встановити фактичну наявність документів, виявити відсутні у фонді видання та встановити причини втрати документів. Ще одним із напрямків роботи зі збереження бібліотечного фонду є боротьба з читацькою заборгованістю.

З метою презентації та реклами сучасних можливостей бібліотеки та її інформаційних ресурсів проводяться різноманітні заходи, а саме: «Дні кафедри», «Дні інформації», бібліографічні огляди, бесіди, презентації нових надходжень літератури. Щоквартально видається «Інформаційний бюлетень: нові надходження до бібліотеки». З 2010 р. бібліотека бере участь у корпоративному проєкті, започаткованому ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з формування галузевого сегмента з питань психології, педагогіки, освіти та виховання у загальнодержавному реферативному електронному ресурсі «Україніка наукова» та Українському РЖ «Джерело».

Отже, перспективним напрямом діяльності наукової бібліотеки залишається автоматизація та комп'ютеризація бібліотечних процесів, впровадження новітніх інформаційних технологій.